

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika, na osnovi člana V stav 4 Aneksa 8 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i člana 39. stav 1 Poslovnika o radu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, na sjednici održanoj od 6. do 8. novembra 2013. godine donijela je

ODLUKU

I

Historijska građevina – Kuća poznata kao Trnkina kula u Argudu, općina Konjic, proglašava se nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nacionalni spomenik).

Nacionalni spomenik nalazi se na prostoru označenom kao k.č. 1959, z.k. uložak broj 191, k.o. Argud, općina Konjic, Federacija Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina.

Na nacionalni spomenik primjenjuju se mjere zaštite utvrđene Zakonom o provođenju odluka Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika, uspostavljene prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/02, 27/02, 6/04 i 51/07).

II

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije) dužna je osigurati pravne, naučne, tehničke, administrativne i finansijske mjere za zaštitu, konzervaciju i prezentaciju nacionalnog spomenika.

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika (u daljnjem tekstu: Komisija) utvrdit će tehničke uvjete i osigurati finansijska sredstva za izradu i postavljanje informacione table sa osnovnim podacima o spomeniku i odluci o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom.

III

U svrhu trajne zaštite nacionalnog spomenika na prostoru koji je definiran u tački I stav 2. ove odluke utvrđuju se sljedeće mjere zaštite:

- dozvoljeni su isključivo konzervatorsko-restauratorski radovi, radovi adaptacije objekta s ciljem prilagođavanja savremenim uvjetima života, kao i radovi koji imaju za cilj prezentaciju nacionalnog spomenika, uz odobrenje federalnog ministarstva nadležnog za prostorno uređenje i stručni nadzor nadležne službe zaštite naslijeđa na nivou Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nadležna služba zaštite);
- sve primijenjene metode, izvedeni radovi i stepeni intervencije moraju biti dokumentirani i čitljivi;
- radovi adaptacije ni u kojem slučaju ne smiju podrazumijevati rušenje izvornih struktura objekta, promjenu izvornih materijala, horizontalnih i vertikalnih

gabarita, interpolaciju novih struktura ili dogradnju novih objekata uz nacionalni spomenik;

- nije dozvoljeno izvođenje radova koji bi mogli ugroziti nacionalni spomenik, kao ni postavljanje privremenih objekata ili stalnih struktura čija svrha nije isključivo zaštita i prezentacija nacionalnog spomenika;
- dozvoljeno je korištenje dobra u obrazovne i kulturne svrhe;
- s ciljem očuvanja i osiguranja održive upotrebe, dozvoljena je promjena namjene objekta, s tim da nova namjena mora biti slična izvornoj namjeni objekta (prenočište);
- spomenik može biti dostupan javnosti na način koji će biti utvrđen sporazumom između nadležne službe zaštite i vlasnika objekta.

S ciljem očuvanja nacionalnog spomenika utvrđuju se sljedeće **hitne mjere zaštite**:

- čišćenje objekta od smeća;
- izrada detaljnog arhitektonskog snimka postojećeg stanja objekta (identifikacija i opis svih oštećenja);
- izrada statičke analize konstruktivnih elemenata, te geomehaničko ispitivanje tla, ukoliko se bude smatralo neophodnim s obzirom na stanje konstrukcije;
- izrada projekta preventivnih radova i njegova implementacija na osnovi hitnosti izvođenja.

IV

Stavljaju se van snage svi provedbeni i razvojni prostorno-planski akti u dijelu u kojem su u suprotnosti sa odredbama ove odluke.

V

Svako, a posebno nadležni organi Federacije Bosne i Hercegovine, kantona, gradske i općinske službe, suzdržat će se od preduzimanja bilo kakvih radnji koje mogu oštetiti nacionalni spomenik ili dovesti u pitanje njegovu zaštitu.

VI

Ova odluka dostavit će se Vladi Federacije, federalnom ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje, nadležnoj službi zaštite i općinskom organu uprave nadležnom za poslove urbanizma i katastra, radi provođenja mjera utvrđenih u tač. II–V ove odluke, te nadležnom općinskom sudu radi upisa u zemljišne knjige.

VII

Sastavni dio ove odluke je obrazloženje sa pratećom dokumentacijom koje je dostupno na uvid zainteresiranim licima u prostorijama i na web-stranici Komisije (<http://www.kons.gov.ba>).

VIII

Prema članu V stav 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Komisije su konačne.

IX

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Ovu odluku Komisija je donijela u sljedećem sastavu: Zeynep Ahunbay, Martin Cherry, Amra Hadžimuhamedović, Dubravko Lovrenović i Ljiljana Ševo.

Predsjedavajuća Komisije

Amra Hadžimuhamedović

Broj: 06.3-2.3-53/13-44
7. novembra 2013. godine
Sarajevo

O b r a z l o ž e n j e

I – UVOD

Na osnovi člana 2. stav 1. Zakona o provedbi odluka Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, uspostavljene prema Aneksu 8 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, "nacionalni spomenik" je dobro koje je Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika proglasila nacionalnim spomenikom, u skladu sa članovima V i VI Aneksa 8 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, sve dok Komisija ne donese konačnu odluku o njihovom statusu, a za što ne postoji vremensko ograničenje i bez obzira da li je za dotično dobro podnesen zahtjev.

Služba za opću upravu, društvene djelatnosti i inspeksijske poslove Općine Konjic podnijela je, dana 21.05.2012. godine Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika peticiju/prijedlog za proglašenje **Kule u Argudu**, općina Konjic, nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine. Na osnovi prijedloga, Komisija je pokrenula postupak za proglašenje Kule u Argudu, općina Konjic nacionalnim spomenikom, u skladu sa članom V Aneksa 8 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i odredbama Poslovnika o radu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika.

Izjava o značaju dobra

Kuća u Argudu pripada tzv. gornjehercegovačkom tipu seoskih spratnih stambenih objekata sa ognjištem smještenim uz vanjski zid. Objekat je do danas očuvao visok stepen autentičnosti uz zadržavanje izvorne namjene. Nije poznato tačno vrijeme njene izgradnje, ali istraživači narodne arhitekture Astrida Bugarski i Muhamed Kadić ovakve ruralne stambene objekte datiraju u period od prve polovine XIX do prve polovine XX stoljeća.

Kuća je izgrađena kao jednospratna i završena je četverovodnim krovom. U enterijeru kuće, u prizemlju ostao je sačuvan odžak. Prateći dijelovi kompleksa nisu očuvani.

II – PRETHODNI POSTUPAK

U postupku koji prethodi donošenju konačne odluke o proglašenju predloženog dobra nacionalnim spomenikom, izvršen je uvid u:

- podatke o sadašnjem stanju i namjeni dobra, uključujući opis, arhitektonski snimak i fotografije;
- uvid u sadašnje stanje dobra;
- kopiju katastarskog plana;
- katastarsko-knjižni uložak;
- historijsku, arhitektonsku ili drugu dokumentarnu građu o dobru, koja je data u popisu korištene dokumentacije u okviru ove odluke;
- peticiju Službe za opću upravu, društvene djelatnosti i inspeksijske poslove Općine Konjic, za proglašenje *Kule u Argudu*, nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine, od 21. maja 2012. godine sa priložima.

Prema odredbi člana V stav 2. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i člana 37. Poslovnika o radu Komisije, prije donošenja konačne odluke o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom, Komisija je dužna pružiti mogućnost vlasniku predloženog nacionalnog spomenika, podnosiocu peticije, institucijama nadležnim za očuvanje naslijeđa, stručnim i naučnim institucijama,

stručnjacima i naučnicima, kao i drugim zainteresiranim licima da iznesu svoje stavove.

U skladu s tim, Komisija je preduzela sljedeće aktivnosti:

- dopisom broj: 06.3-35.2-2/13-129 od dana 30.05.2013. godine i 06.3-35.2-5/13-66 od dana 30.05.2013. godine zatražila dostavljanje dokumentacije i stavova u vezi sa proglašenjem *Kule u Argudu* nacionalnim spomenikom, od: Općine Konjic, Federalnog ministarstva prostornog uređenja i Zavoda za zaštitu spomenika u sastavu Federalnog ministarstva kulture i sporta;
- u "Službenom glasniku BiH", broj 74/13 od 24.09.2013. godine objavljeno je Obavještenje o pokretanju postupka proglašenja predmetnog i drugih dobara nacionalnim spomenicima, sa pozivom vlasnicima i drugim zainteresiranim fizičkim i pravnim licima, tijelima i institucijama da, u roku od 30 dana dostave Komisiji svoja stajališta u vezi sa proglašenjem dobra nacionalnim spomenikom.

Do donošenja Odluke, Komisiji je dostavljena sljedeća dokumentacija:

- dopisom broj: 03-23-2-682/13 MD-2 od dana 03.06.2013. godine Federalno ministarstvo prostornog uređenja obavijestilo je Komisiju da ne raspolaže podacima niti dokumentacijom za navedeno dobro;
- dopisom broj: 07-40-4-3633-1/13 od dana 07.06.2013. godine Zavod za zaštitu spomenika u sastavu Federalnog ministarstva kulture i sporta obavijestio je Komisiju da je navedeno dobro bilo evidentirano i da nije bilo zaštićeno u Zavodu za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Bosne i Hercegovine.

Na osnovi uvida u prikupljenu dokumentaciju i stanje predloženog dobra, utvrđeno je sljedeće:

1. Podaci o dobru

Lokacija

Kuća poznata kao Trnkina kula se nalazi u selu Argud, općina Konjic.¹ Selo Argud pripada Mjesnoj zajednici Bjelimići. Naziv Bjelimići često se poistovjećuje i zamjenjuje sa centralnim dijelom ovoga kraja, sa selom Odžaci.²

Nacionalni spomenik nalazi se na prostoru označenom kao k.č. 1959, z.k. uložak broj 191, k.o. Argud, općina Konjic, Federacija Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina.

Historijski podaci

U mozaičnoj slici tipova bosanskohercegovačkih tradicionalnih seoskih kuća druge polovine XIX i početkom XX stoljeća uočava se više regionalno prepoznatljivih tipova kuća različitih razvojnih stadija izgrađenih primjenom više vrsta (prirodnog) materijala i konstruktivnih rješenja, koji su prilagođeni različitim načinima gospodarenja njihovih stanara, te njihovim nejednakim društveno-političkim statusima i materijalnim mogućnostima.³

¹ *Konjic je grad i središte istoimene općine na krajnjem sjeveru planinske Hercegovine, u centralnom dijelu Bosne i Hercegovine, u kotlini sa obje strane rijeke Neretve i oko ušća Neretvine pritoke Trešanice.* <http://bs.wikipedia.org/wiki/Konjic> na dan 13.01.2012.

² <http://bjelimici.blogspot.ba/arhiva/2008/07/11/1668438> na dan 13.01.2012.

³ Astrida Bugarski, *Sjećanje na korijene: tradicionalne stambene zgrade Hrvata Bosne i Hercegovine u drugoj polovici XIX: i prvoj polovici XX. stoljeća*, Matica hrvatska, Sarajevo, 2001, str. 11

U fondu seoskih zgrada, od kraja XVIII do početka XX stoljeća, procentualno najslabije su bile zastupljene one čiji su vanjski zidovi i pokrov bili građeni isključivo od kamena. Graditelji takvih stambenih zgrada najčešće su bili čuveni majstori – Popovci, a građene su za potrebe imućnim domaćinstava. Većinom su to bile kuće spratnice, a lokalno stanovništvo ih je nazivalo *kulama*.⁴

Za utvrđivanje tipova seoske kuće bitni su kriteriji za utvrđivanje tipova.⁵ Na tom polju su radili Cvijić, Dedijer, Milojević, Trifković, Karanović, Soldo i dr., a svi navedeni autori su seosku kuću proučavali kao "antropogeografski i kulturno-historijski predmet"⁶ kako ju je definirao Cvijić.

U pogledu stambenih i gospodarskih zgrada ruralnih sredina konjičkog kraja u periodu od kraja XVIII stoljeća pa do početka XX stoljeća ističe se više različitih tipova, a koji su nastali kao posljedica društveno-socijalnog statusa stanovnika, a značajan faktor u njihovom razvoju bio je geografski položaj. Zona unutar koje se nalazi konjički kraj predstavljala je područje na kojem su bile rasprostranjene drvene kuće tipične za Bosnu i kamene kuće tipične za Hercegovinu, a također, i područje specifičnih oblika kod kojih su se "miješali" drveni i kameni građevinski materijali, kao i osnovne koncepcije i dispozicioni elementi drvene i kamene kuće Bosne i Hercegovine.⁷

Podjela tipova, prema Cvijiću obuhvata razne vrste drvene kuće (brvnare, kuće na ćelici⁸ i kuće s čardakom), neke oblike kamene, te kuće od ćerpiča i pletera. Soldo je detaljnije primijenio Cvijićevu podjelu na teritorij Bosne i Hercegovine, usvojivši tri osnovna tipa kuće – drvenu, kamenu i zemljanu – te prelazne tipove nastale miješanjem između ta tri tipa. Dedijer je podijelio hercegovačke kuće po materijalu za pokrivanje na slamnare, pločare i daščare, dok je Karanović izvršio podjelu na pravoslavnu, muslimansku i katoličku kuću.⁹

Muhamed Kadić je utvrdio tipove seoske kuće po arhitektonskih kriterijima – prema glavnim arhitektonskim karakteristikama: po tlocrtnoj dispoziciji, visinskom rasporedu i razvoju prostorne koncepcije, po oblikovanju prostora izvana i iznutra, po razvoju konstruktivne koncepcije u ovisnosti o materijalu i narastanju konstruktivnih iskustava, te po društvenim utjecajima na razvoj kuće.¹⁰

Kuće spratnice u najvećem broju građene su u selima oko Neretvice, dok su na drugim stranama građene rjeđe ili nikako.¹¹

Nije poznat tačan period izgradnje kuće, ali prema autorima Astridi Bugarski Muhamedu Kadiću slični stambeni objekti u Bosni i Hercegovini su građeni u periodu od prve polovine XIX do prve polovine XX stoljeća.

---

⁴ Astrida Bugarski, *Arhitektura seoskih stambenih i gospodarskih zgrada – Konjic i njegova okolina u vrijeme austrougarske vladavine (1878–1918)*, Konjic, 1990, str. 291–292.

⁵ Muhamed Kadić, *Starinska seoska kuća u Bosni i Hercegovini*, "Veselin Masleša" Sarajevo, 1967, str. 11–13.

⁶ Jovan Cvijić, *Balkansko poluostrvo i južnoslovenske zemlje*, Beograd, 1922, str. 352.

⁷ Astrida Bugarski, *Arhitektura seoskih stambenih i gospodarskih zgrada – Konjic i njegova okolina u vrijeme austrougarske vladavine (1878–1918)*, Konjic, 1990, str. 286.

⁸ *Kuća na ćelicu – Kuća sazidana na kosom terenu, čiji je donji dio iskorišten za staju, ili podrum, ali poluukopan*. Slobodan M. Nenadović, *Ilustrovani rečnik izraza u narodnoj arhitekturi*, Prosveta, Beograd, 2002, str. 44.

⁹ Muhamed Kadić, *Starinska seoska kuća u Bosni i Hercegovini*, "Veselin Masleša" Sarajevo, 1967, str. 11.

¹⁰ Muhamed Kadić, *Starinska seoska kuća u Bosni i Hercegovini*, "Veselin Masleša" Sarajevo, 1967, str. 13.

¹¹ Astrida Bugarski, *Arhitektura seoskih stambenih i gospodarskih zgrada – Konjic i njegova okolina u vrijeme austrougarske vladavine (1878–1918)*, Konjic, 1990, str. 303.

Prema kazivanju Himze Šurkovića¹² na Bjelimičkom platou u Odžacima nalazilo se sedam kula¹³, Ježeprasila – dvije kule¹⁴, Luka – tri kule¹⁵, Argud – jedna kula¹⁶, Svijenča – jedna kula¹⁷, Gradeljina – jedna kula¹⁸, Doljani – jedna kula¹⁹ i

---

¹² Općina Konjic dobila je od Himze Šurkovića iz Bjelimića kratak popis kula na Bjelimičkom platou, koji je na dan posjete lokalitetu kule u selu Odžaci ustupila Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika.

¹³ 1. Toprak kula koju je sagradio Šurko Čemerović, brat Juraja Čemerovića. Ta kula se nalazila na glavici kod kuće Trnka Nazifa. Danas se naziru samo temelji. Tu je bio jedan od prvih odžaka Šurkovića.

2. U blizini gore spomenute kule sagrađena je nova kula Šurkovića, koja je i danas u funkciji i naseljena. To je kuća Fikreta Šurkovića i Nazifa Trnke. Preuređena, adaptirana, ali su zidine ostale.

3. U neposrednoj blizini nalazi se još jedna kula koja je imala ćemer magazua (kao tunel ozidana), a služila je kao kazamat, dok je na spratu bila musafirhana. Poslije Drugog svjetskog rata bila je u vlasništvu Hilmi-bega Šurkovića i bila je dobro očuvana. Mjesne vlasti u Odžacima donose odluku da se ta kula sruši i kamen od nje upotrijebi za gradnju Zadružnog doma. Hilmi-beg se dugo opirao realizaciji te odluke, čak je i sudski pokušao to zaustaviti, ali nije uspio.

4. Dautova kula nalazila se na mjestu gdje se sada nalazi kuća Zahira Šurkovića. Ta kula je bila u vlasništvu Šurkovića, ali je 1932. godine prešla u vlasništvo Dauta. I ona je srušena, a kamen je upotrijebljen za gradnju kuće.

5. Kula Begtaševića u blizini sadašnje džamije u Bjelimićima. Služila je isključivo za stanovanje, a sadašnji vlasnik je Ibro Šurković. Begtašević je srušio kulu, a na njenom mjestu sagradio vikend objekat.

6. Kula Begtaševića u Hejkovićima. To je bila jedna od najvećih kula na tom području. Pošto je niko nije održavao ista se srušila šezdesetih godina XX stoljeća.

7. Odžakovića kula je u vlasništvu porodice nedavno umrlog Sulejmana Šurkovića Odžakovića. Ova kula je jedna od rijetkih u dobrom stanju i očuvana. Po mirazu je prenijeta u vlasništvo Šurkovića Hašimbegovića, a od Šurković Đulbića (dvije loze Šurković familije su promijenile prezime u Hašimbegović i Đulbić). Ta kula je dugo služila za stanovanje, sve do 1980. godine kada je napuštena. U njoj nema uvedene električne energije, a u nekoliko navrata je bila pogođena gromom i oštećena. Stara je od 150 do 180 godina, a danas je vlasništvo sinova Sulejmana Šurkovića – Ede i Asima. Unutrašnjost kule je autentična i nepromijenjena, ali su neophodne intervencije kako bi se sačuvala i konzervirala.

¹⁴ 1. Jažića kula, do pola je srušena i kamen odvezen za gradnju stambenih objekata. Ta srušena polovica je bila u vlasništvu Hašima Jažića, druga polovica je vlasništvo Osmana Jažića. Krov je bio pokriven pločom. Ulazni štokovi su od kamena, a na ulaznim vratima je kameni polutak. Tu ima i tih koje je nerazumljiv (vjerovatno pisan na arapskom jeziku). Kula je danas napuštena, služi za ostavljanje starih stvari i niko ništa ne radi na njenom održavanju. Starost kule se procjenjuje na 150–180 godina, a napravili su je neki Jažići koji su na to područje doselili iz Kalinovika.

2. Đulbića kula. Jedan od ogranaka Šurkovića su Đulbići koji su iz Odžaka doselili u Ježeprasinu nakon što su napravili kulu usred sela. Kula je bila na sprat i namijenjena za stanovanje. Imala je prozore na sve četiri strane u prizemlju i na spratu. Poslije Drugog svjetskog rata u njoj nije niko stanovao pa se vremenom sama strušila. Kamen i ploču sa te kule uzeo je Aziz Šurković i ugradio je u svoju kuću koju je napravio u neposrednoj blizini kuće Smaje i Tahira Jažića.

¹⁵ 1. Hadžića kula. Ogranak Šurkovića su Hadžići koji su prije 150 godina doselili su Luku i napravili dvije kule. I danas je Hadžića kula u odličnom stanju. Džafer-beg Šurković ju je renovirao i osposobio za ugostiteljski objekat – prenočište. Nakon renoviranja nikad više nije pokrivena pločom kao što je bila ranije. Graditelj Murat-beg Šurković je naprečac umro, a njegovi nasljednici je nisu prekrili pločom nego šimlom. Tu je živio čuveni i posljednji Bjelimića Džafer-beg Šurković, koji je umro 1960. godine.

2. Tabakova kula je dobila takvo ime jer su u njoj preko 100 godina živjeli Tabaci, kmetovi Šurkovića. I danas je naseljena i u vlasništvu Ahmeta Tabaka. Nažalost u lošem je stanju, ali je zadržala svoj vanjski i unutrašnji izgled. Ova kula je starija od Hadžića kule jer je tu stanovao hadži-Sejfibeg i njegovi sinovi Murat-beg i Suleman-beg. Od te kule napravljena je Murat-begova kula i Sulejman-begova kula u Slatinici.

3. Sulejman-begova kula u Slatinici je srušena poslije Drugog svjetskog rata.

¹⁶ Trnkina kula nalazi se u sredini sela i još uvijek je u relativno dobrom stanju.

¹⁷ Postoje samo zidine na mjestu gdje je nekad bila Sidranova kula.

¹⁸ Agića kula, treba se obići i vidjeti u kakvom je stanju.

Mokro – jedna kula²⁰. Od svih navedenih kula ostale su tri koje se nalaze u relativno dobrom stanju, i to: Šurkovića kula u Odžacima, Trnkina kula u naseljenom mjestu Argud i Hadžića kula u naseljenom mjestu Luka.

Kuća poznata kao Trnkina kula je sagradio izvjesni Fejzi (Fejzo) spahija²¹, za što je angažirao majstore iz Dalmacije koji su, paralelno uz ovu kulu, izgradili još dvije kule u naseljenim mjestima Sopot i Doljani, a po nalogu tadašnjih spahija. Kamene ploče za izradu krovova dovožene su sa lokaliteta "Krstac", koji se nalazi iznad naseljenog mjesta Doljani na Bjelimičkom platou.

2. Opis dobra

Prema tipologiji koju je uradio Muhamed Kadić kuća spada u spratne kuće (spratnice) tipa *dimalučare*.²²

Zbog razlika što se javljaju, kod seoskih kuća, u položaju ognjišta i veličini prostora kojim prolazi dim u potkrovlje, što za sobom povlači i određene razlike u prostornoj dispoziciji, može se govoriti o postojanju više tipova spratnica na ovom terenu, a najbrojnije među njima bile su: spratnice gornjhercegovačkog tipa i dimalučara.²³

Na osnovu tipologije Astride Bugarski kuću u Argudu možemo svrstati u spratnice gornjhercegovačkog tipa – sa ognjištem smještenim uz vanjski zid.

Kuća ima pravougaonu osnovu, simetrične dispozicije, dimenzija 10 x 8,28 m. Od kote terena do početka krova, kuća ima visinu oko 5,50 m.

Zidovi kuće su zidani sa blagim zakošenjem prema unutra (u odnosu na vertikalnu ravan), a posmatrano po spratovima, imaju različite debljine, koje se prema vrhu smanjuju. Debljina zidova u prizemlju iznosi oko 74–75 cm, dok je na spratu 68–70 cm.

Kuća je izgrađena na kosom terenu, tako da se visina zidova (gledano na fasadi) razlikuje u zavisnosti od položaja objekta. Kuća ima prizemnu i spratnu etažu. Svi spratovi prilagođeni su funkciji stanovanja.

U kulu se ulazi kroz drvena vrata na sjeverozapadnoj fasadi. Spoljni (zidarski) otvor je lučno zasveden, gabaritnih mjera oko 83 x 154 cm.²⁴ S unutrašnje strane vrata, nalazi se mandal.

U prizemlju i spratu kuće, nalazi se hodnik (pretprostor). U prizemlju su se ranije nalazila ukupno dva simetrično postavljena stepeništa, od kojih je ostalo sačuvano ono koje se nalazi na sjeverozapadnom zidu. Drugo stepenište se nalazilo i na jugoistočnom zidu i naknadnim intervencijom iz 70-tih godina XX stoljeća je uklonjeno. U prizemlju i spratu objekta nalaze se dvije prostorije.

---

¹⁹ Kutinčića kula koja i danas postoji.

²⁰ Ljubovića kula, poznatija kao Kalajdžića kula.

²¹ Općina Konjic dobila je od Himze Šurkovića iz Bjelimića kratak historijat kula u Argudu, koji je dostravila uz peticiju Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika.

²² Spratna dimalučara je najrazvijeniji tip spratne kuće u Bosni. Muhamed Kadić, *Starinska seoska kuća u Bosni i Hercegovini*, "Veselin Masleša" Sarajevo, 1967, str. 13.

²³ U kući kamenih zidova ognjište je, po pravilu, smješteno uz vanjski zid, dok je u kući drvenih zidova ono smješteno uz pregradni zid. Astrida Bugarski, *Arhitektura seoskih stambenih i gospodarskih zgrada – Konjic i njegova okolina u vrijeme austrougarske vladavine (1878–1918)*, Konjic, 1990, str. 303.

²⁴ (širina x visina, otvora mjenenog od poda do tjemena otvora)

Prizemlje:

Kroz ulazna vrata se pristupa u hodnik (pretprostor) dimenzija 3,00 x 6,70 m. Kota poda hodnika (pretprostora) u odnosu na kotu terena je spuštена za visinu od 28 cm. Ukupna svijetla visina (od kote poda do greda) iznosi 2, 25 metra.

Na jugoistočnom zidu nalazi se jedna manja niša dimenzija 40 x 25 x 28 cm, visine parapeta oko 1,40 m, a na sjeveroistočnom zidu, u blizini drvenog stepeništa, se nalazi niša dimenzija 36,5 x 33,5 x 34 cm, visine parapeta oko 1,30 m.

U hodniku (pretprostoru) na jugozapadnom zidu objekta, nalazi se drveno jednokrako stepenište. Podest stepeništa, dimenzija oko 1,10 x 1,20 (širina x dužina) je odignut za 40 cm u odnosu na kotu poda. Širina drvenog stepeništa iznosi oko 90 cm, visina stepenika iznosi oko 25 cm (ukupno 8 stepenika). Na jugozapadnom zidu hodnika (pretprostora) nalazi se otvor dimenzija 52 x 55 cm, visine parapeta 1,10 m.

Između hodnika (pretprostora) i dvije prostorije (sobe za goste) nalazi se (pregradni) zid debljine oko 40 cm. Na pregradnom zidu se nalazi *odžak*.

Dimenzija prostorija (soba za goste) iznosi oko 3,20 x 5,00 m (širina x dužina), svijetla visina prostorije iznosi oko 1,90 m. U obje prostorije se pristupa preko kamene stepenice (urađene od više kamenih blokova), visine 17 cm, dužine od oko 2,20 m i gazišta 29 cm. Kota poda prostorija u odnosu na kotu hodnika je odignuta za visinu od otprilike 30 cm. U prostorijama (sobama) se nalazi po dva prozorska otvora (u sjeverozapadnoj sobi – na sjeverozapadnom i jugozapadnom zidu; u jugoistočnoj sobi – na jugozapadnom i jugoistočnom zidu) dimenzije oko 47 x 55 cm, visine parapet oko 1,20 m (vanjske dimenzije – na fasadi).

Tavanica prostorija ujedno je i pod sprata. Tavanicu sačinjavaju grede dimenzija oko 15 x 15 cm i daske. Osovinski razmak između tri grede postavljene po dužini objekta iznosi oko 2,30 cm, a između pet greda postavljenih po širini objekta osovinski razmak varira od 30 do 70 cm.

Drvenim stepeništem (na sjeverozapadnom zidu) pristupa se u hodnik (pretprostor) na prvom spratu.

Naknadnim intervencijom 70-tih godina XX stoljeća, dograđen je zid (od kamena i drvene konstrukcije), kojim je kuća simetrično "podijeljena" na dva domaćinstva. Tada je uklonjeno i stepenište koje se nalazilo na jugoistočnom zidu, a dograđen je novi ulaz sa jugoistočne strane. Nadograđeni ulaz-trijem se sastoji od kamenih stepenica, koje vode do novog ulaza koji se nalazi na koti sprata, i ulaznog prostora sagrađenog od kamena i drveta (donji dio – postament od kamena – zidovi od drveta) dimenzija 185 x 222 cm.

Osim prvobitnog ognjišta²⁵ koje se nalazilo uz sjeveroistočni zid, dodato je još jedno u hodniku (predsoblju). To se može zaključiti i po otvoru koji se nalazi na tavanu. Banjica i peć su se nalazile jugoistočnoj prostoriji.

Prvi sprat:

U hodniku (predsoblju-"dihvani"²⁶) na sjeveroistočnom zidu nalazi se prozorski otvor dimenzija 27 x 31 cm, a otvor dimenzija 60 x 95 cm – na fasadi dimenzija 24 x 35 cm (dubine-debljina zida 68 cm), koji se lučno završava, nalazi se na sjeverozapadnom zidu prostorije.

Iz hodnika (pretprostora) pristupa se u dvije prostorije (sobe) istih dimenzija kao sobe u prizemlju (oko 3,20 x 5,00 m), svijetle visine oko 2 metra. U obje se sobe pristupalo se kroz drvena vrata, dimenzija 75 x 174 cm.

---

²⁵ Opis na osnovu kazivanja Trnke Šućrije, jednog od vlasnika kuće.

²⁶ Kako su ovu prostoriju nazivali vlasnici, članovi porodice Trnka.

Dimenzije otvora koji se lučno završavaju su iste u sjeverozapadnoj sobi i iznose oko 85 x 110 cm (širina x visina do vrha luka), visine parapeta oko 100 cm, dok vanjske dimenzije prozora iznose 46 x 56 cm, a na sjeverozapadnom zidu se nalazi otvor (prozor) pravougaonog oblika (koji u poprečnom presjeku ima oblik puškarnice), dimenzija oko 6x15 cm. U jugoistočnoj je sobi prozorski otvor, koji se nalazi na jugozapadnom zidu, istih dimenzija kao u sjeverozapadnoj sobi, zazidan. Na jugoistočnom zidu se nalaze dva prozorska otvora, koji su urađeni naknadnim intervencijama 70-tih godina XX stoljeća, dimenzija oko 130 x 98 cm, visine parapeta oko 100 cm (jedan se nalazi u sobi, a drugi u dijelu hodnika-predsoblja).

Međuspratna konstrukcija je drvena i čine je grede i daske. Svi unutrašnji zidovi su omalterisani krečnim malterom i okrečeni. Njihova debljina, na spratu iznosi oko 68 cm, a u prizemlju debljina zida iznosi oko 75 cm.

Na sjeverozapadnoj fasadi nalaze se tri prozorska otvora manjih dimenzija i jedna puškarnica, a na jugozapadnoj fasadi nalaze se četiri otvora, s tim da je jedan otvor zazidan na jugoistočnoj fasadi nalaze se tri otvora (prozora), a na sjeveroistočnoj fasadi nalazi se dvije puškarnice.

Svi navedeni otvori (prozori) izvana imaju pravougaoni zidarski otvor uokviren kamenim šembranama. Na svim otvorima (prozorima) nalazili su se demiri od kovanog željeza, na nekim otvorima oni su uklonjeni, vidljivi su samo njihovi ostaci.

Kuća je zidana od kamena krečnjaka: vertikalni uglovi kuće su povezani blokovskom vezom od pravilnih klesanaca. Od pravilnih klesanaca rađene su prozorske šembrane, te okviri vrata. Lica zidova rađena su od pritesanog kamena.

Sve fasade su bile malterisane.

Kuća je pokrivena četvervodnim krovom. Konstrukcija krova je drvena, a pokrov je lim. Pretpostavlja se da je prvobitni pokrov bio od kamenih ploče (ostaci ploča se nalaze oko kuće). Nama podataka kada je krovni pokrivač promijenjen.

Oko kuće je dvorište u kome se nalazi bunar za vodu i masivno kameno korito za napajanje konja napravljeno iz jednog kamenog bloka. Prema navodima vlasnika do ulaznih vrata vodi popločan put, koji je sad prekriven zemljom i zelenim rastinjem.

U kući je provedena električna energija.

3. Dosadašnja zakonska zaštita

Prema evidenciji Zavoda za zaštitu spomenika u sastavu Federalnog ministarstva kulture i sporta, o dobro je bilo evidentirano pod nazivom *Kula Trnka, Argud, Konjic – austrougarski period*, ali nije upisano u registar nepokretnih spomenika kulture SR BiH.

4. Istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi

Nema podataka o konzervatorsko-restauratorskim radovima.

5. Sadašnje stanje dobra

Zbog dotrajalosti krovne konstrukcije i pokrivača krova, objekat je izložen štetnom dejstvu atmosferilija.

Na svim fasadama vidljive su manje vertikalne konstruktivne pukotine.

U unutrašnjosti drvena konstrukcija se nalazi u veoma lošem stanju.

Pošto je objekat duže vremena van bilo kakve funkcije, unutrašnjost objekta je u zapuštenom stanju – podovi, malterisane površine, drvena konstrukcija, stepenište, zidovi i tavanice.

6. Specifični rizici

- Nepovoljni atmosferski utjecaji,
- neredovno održavanje.

III – ZAKLJUČAK

Primjenjujući Kriterije za proglašenje dobara nacionalnim spomenicima ("Službeni glasnik BiH", br. 33/02 i 15/03), Komisija donosi odluku kao u dispozitivu. Odluka je utemeljena na sljedećim kriterijima:

A. Vremensko određenje

- i. (dobra nastala od prahistorije do 1960. godine)

B. Historijska vrijednost

- i. (veza građevine, cjeline ili područja sa historijskom ličnošću ili značajnim događajem u historiji)

C. Umjetnička i estetska vrijednost

- i. kvalitet obrade,
- ii. kvalitet materijala,
- iii. proporcije,
- iv. kompozicija,
- v. vrijednost konstrukcije.

D. Čitljivost (dokumentarna, naučna, obrazovna vrijednost)

- iv. svjedočanstvo o određenom tipu, stilu ili regionalnom maniru,
- v. svjedočanstvo o tipičnom načinu života u određenom razdoblju.

E. Simbolička vrijednost

- i. ontološka vrijednost,
- ii. tradicionalna vrijednost,
- v. značaj za identitet skupine ljudi.

F. Ambijentalna vrijednost

- i. odnos oblika prema ostalim dijelovima cjeline,
- iii. objekat ili skupina objekata je dio cjeline ili područja.

G. Izvornost

- i. oblik i dizajn,
- ii. materijal i sadržaj,
- iii. namjena i upotreba,
- iv. tradicija i tehnike,
- iii. položaj i smještaj u prostoru,

H. Jedinstvenost i reprezentativnost

- i. jedinstven ili rijedak primjerak određenog tipa ili stila,

U prilogu ove odluke je sljedeća dokumentacija:

- kopija katastarskog plana;
- posjedovni list;
- fotodokumentacija (fotografije postojećeg stanja *kuće poznate kao Trnkina kula*, juni 2013. godine);
- grafički prilozi (arhitektonski snimak postojećeg stanja uradila d.i.a. Mejra Hodžić).

Korištena literatura

U toku vođenja postupka proglašenja nacionalnim spomenikom *historijske građevine – Kuća poznata kao Trnkina kula u Argudu, općina Konjic*, korištena je sljedeća literatura:

- 1922. Cvijić, Jovan, *Balkansko poluostrvo i južnoslovenske zemlje*, Beograd, 1922.
- 1954. Bejtić, Alija, *Prilozi za orijentalnu filologiju i istoriju jugoslovenskih naroda pod turskom vladavinom III–IV 1952–53*, Štamparski zavod "Veselin Masleša" Sarajevo, 1953.
- 1954. Kreševljaković, Hamdija, *Kule i odžaci u Bosni i Hercegovini*, Naše starine – Godišnjak Zavoda za zaštitu spomenika kulture Bosne i Hercegovine, broj II, Sarajevo, 1954. godine
- 1967. Kadić, Muhamed, *Starinska seoska kuća u Bosni i Hercegovini*, "Veselin Masleša" Sarajevo, 1967.
- 1982. Rajković, Salih, *Kule i odžaci u Hercegovini, Stambeno-fortifikacioni objekti, (naučnoistrživački rad)*, Zavod za zaštitu spomenika kulture, Sarajevo: 1982. Print.
- 1990. Bugarski, Astrida, *Arhitektura seoskih stambenih i gospodarskih zgrada – Konjic i njegova okolina u vrijeme austrougarske vladavine (1878–1918.)*, Konjic, 1990.
- 2001. Bugarski, Astrida, *Sjećenje na korijene: tradicionalne stambene zgrade Hrvata Bosne i Hercegovine u drugoj polovici XIX: i prvoj polovici XX. stoljeća*, Matica hrvatska, Sarajevo, 2001.
- 2002. Slobodan M. Nenadović, *Ilustrovani rečnik izraza u narodnoj arhitekturi*, Prosveta, Beograd, 2002.

Nosilac istraživanja i izrade Prijedloga odluke:

*Mejra Hodžić, diplomirani inženjer arhitekture,
vanjski saradnik Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika*